

METAFOR

Boğaziçi Üniversitesi
Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü
&
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
Ortak Yayını
2017/1

Boğaziçi Üniversitesi
Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü
&
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
Ortak Yayını

Editörler

Aslı Tekinay

Nur Gürani Arslan

Editors and Board of Advisors

Chief Editors

Aslı Tekinay, Boğaziçi Üniversitesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları
Nur Gürani Arslan, Boğaziçi Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı

Co-editors

Zeynep Sabuncu, Boğaziçi Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı
Ayşe Naz Bulamur, Boğaziçi Üniversitesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları

Editorial Board

Olca Akyıldız, Boğaziçi Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı
Aylin Alkaç, Boğaziçi Üniversitesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları
Ceyda Arslan Kechriotis, Boğaziçi Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı
Işıl Baş, Boğaziçi Üniversitesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları
Ayşe Naz Bulamur, Boğaziçi Üniversitesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları
Fatma Büyükkarcı Yılmaz, Boğaziçi Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı
Eda Dedebaş-Dündar, Boğaziçi Üniversitesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları
Tülay Gençtürk Demircioğlu, Boğaziçi Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı
Özlem Görey, Boğaziçi Üniversitesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları
Matthew Gumpert, Boğaziçi Üniversitesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları
Nur Gürani Arslan, Boğaziçi Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı
Halim Kara, Boğaziçi Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı
Özlem Öğüt, Boğaziçi Üniversitesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları
Veysel Öztürk, Boğaziçi Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı
Zeynep Sabuncu, Boğaziçi Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı
Aslı Tekinay, Boğaziçi Üniversitesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları
Zeynep Uysal, Boğaziçi Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı
Cihan Yurdaın, Boğaziçi Üniversitesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları

Advisory Board

Nazmi Ağul, Koç Üniversitesi
Walter Andrews, The University of Washington
Kristin Dickinson, University of Michigan
Burçin Erol, Hacettepe Üniversitesi
Erdağ Göknaar, Duke University
Sibel Irzık, Sabancı Üniversitesi
Mehmet Kalpaklı, Bilkent Üniversitesi
Hakan Karateke, The University of Chicago
Kader Konuk, University of Duisburg-Essen
Esra Melikoğlu, İstanbul Üniversitesi
Mustafa Kemal Mirzeler, Central Michigan University
Emma Parker, Leicester University
Jale Parla, İstanbul Bilgi Üniversitesi
Meg Russett, University of Southern California
Cevza Sevgen, Boğaziçi Üniversitesi
Selim Sırrı Kuru, The University of Washington
Atilla Silkü, Ege Üniversitesi
Özden Sözalan, İstanbul Üniversitesi
Baki Tezcan, University of California, Davis
Şebnem Toplu, Ege Üniversitesi

Editorial Assistants

Merve Kansız, Boğaziçi Üniversitesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları
Ayşegül Pomakoğlu, Boğaziçi Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı

Layout and Design

Cihan Yurdaın, Boğaziçi Üniversitesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları

The Department of Western Languages and Literatures and the Department of Turkish Language and Literature at Boğaziçi University are pleased to announce the launching of a new journal: *METAFOR: The Boğaziçi University Journal of Literary Studies*.

Our mission is to issue an academic periodical of the highest standards, one that provides a forum for innovative discussions in the field of literary studies and literary criticism. The journal accepts submissions of original essays, book reviews, interviews and short commentaries.

We especially welcome contributions that take an interdisciplinary and comparative approach. *METAFOR* will be a semi-annual journal, accepting submissions in Turkish and English. All submissions will be peer-reviewed by referees assigned by the editorial board.

*We thank Burak Şuşut and FİKA
for our cover design...*

*Kapak tasarımımız için Burak Şuşut ve
FİKA'ya teşekkür ederiz...*

METAFOR

Table of Contents

1. Eda Dedebaş Dünder, “Narratives of Rights and the Travel of Stories in J.M Coetzee’s <i>Elizabeth Costello</i> ” / “J. M. Coetzee’nin <i>Elizabeth Costello</i> Adlı Romanında Hakların Anlatıları ve Öykülerin Seyahati”	1
2. Gülfer Göze, “Is a <i>Bildungswoman</i> Possible? The Making of a West Indian Heroine in Jamaica Kinkaid’s <i>Annie John</i> ” / “Kendine Ait Bir Bildungsroman: <i>Annie John</i> ”	15
3. Burcu Kayışçı Akkoyun, “Autobiography as (E)utopia: <i>Reveries</i> of the Solitary Writer” / “Bir Ütopya olarak Otobiyografi: Yalnız Gezen Yazarın Düşleri”	32
4. Başak Demirhan, ““Are You Real My Ideal?”: Embodiment and Popular Culture in the ‘Nausicaa’ Episode of James Joyce’s <i>Ulysses</i> ” / ““Gerçek Misin İdealim?” James Joyce’un <i>Ulysses</i> Romanının ‘Nausicaa’ Bölümünde Beden ve Popüler Kültür.....	45
5. Azer Banu Kemaloğlu, “Fictional History Writing of Gelibolu Campaign: An Interview with Stephen Daisley on <i>Traitor</i> ” / “Çanakkale Muharebeleri Kurmaca Tarih Yazımı: Stephen Daisley ile <i>Traitor</i> Romanı Üzerine Bir Söyleşi”	63
6. Aişe Handan Konar, “Divan Edebiyatında Etkilenme Endişesi: Tâci-zâde Cafer Çelebi Üzerine Bir Örneklendirme Denemesi” / “Anxiety Influence in Ottoman Literature: An Exemplary Attempt with the Case of Tâci-zâde Cafer Çelebi”	70
7. Çiğdem Kurt Williams & Semiha Şentürk, ““Abdullah Efendi’nin Rüyaları’nda Metinlerarasılık” / “Intertextuality in ‘Abdullah Efendi’nin Rüyaları””	88
8. About the Authors.....	102

Çiğdem Kurt Williams, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

Semiha Şentürk, Boğaziçi Üniversitesi

“ABDULLAH EFENDİ’NİN RÜYALARI” ’NDA METİNLERARASILIK

Öz

Çağdaş yazınsal eleştiride metinlerarasılığı temel alan incelemeler, yazardan çok metne odaklanmayı öngörür, çünkü metin yazardan bağımsızlaşmış, kendi kendine yeten bir üründür. Bir edebiyat metni varlığını, kendisini üreten yazardan çok, kendinden önce üretilmiş diğer metinlere borçludur. Metinler metinleri doğurur, anlamı belirleyebilmek ise bu metinlerarası okumayı sürdürmekten geçer. Ahmet Hamdi Tanpınar’ın “Abdullah Efendi’nin Rüyaları” adlı hikâyesi de eleştirmenleri metinlerarası okumaya davet eden derinlikli, çok katmanlı hatta açık uçlu metinlerden biridir. Tanpınar hikâyesinin temel sorunsalını yani modern bireyin trajedisini okuruna daha belirgin çizgilerle, daha çarpıcı ve etkili biçimde anlatabilmek için kutsal kitaplara, mitolojiye, dünya edebiyatının tanınmış eserlerine göndermeler yapar. Buralardan ödünç aldığı imge ve simgelerle okurunu iyilik-kötülük, tamlık/bütünlük-parçalanmışlık, kahraman olmak-sıradan bir birey olmak arasındaki karşıtlıklar üzerine düşündürür. Arzu ve ilkel dürtüleriyle toplumsal norm ve idealler arasında bölünmüş bir kişiliğe sahip olan Abdullah Efendi, ızdırap içindeki modern bir tragedya kahramanı gibidir. Hikâyedeki rüya atmosferi de bu parçalanmış benlikle tamlık arayışı arasındaki gerilimi açığa çıkarır. Modern bireyin trajedisi, kişiliğindeki bölünmeden, benliğindeki zıtlıkların uyumsuzluğundan kaynaklanır. Fakat bu durum yalnız Abdullah Efendi’ye özgü değildir. Tanpınar’ın gönderme yaptığı kutsal kitaplar, mitler ve yazınsal yapıtlar, modern insanın içinden çıkamadığı trajik durumun geçmişte kalan kaynaklarına da işaret eder.

Anahtar Kelimeler: Ahmet Hamdi Tanpınar, “Abdullah Efendi’nin Rüyaları”, metinlerarasılık, psikanaliz, modern birey.

INTERTEXTUALITY IN “ABDULLAH EFENDİ’NİN RÜYALARI”

Abstract

In modern literary criticism, intertextual interpretations focus less on the writer and instead on the text as its own self-sufficient entity independent of who wrote it. A literary text owes its existence less to writer(s), but more to the texts that preceded it and led the writer(s) to producing that specific work. Texts are born by previous texts, and the ability to determine the meaning behind a given text comes primarily from such an intertextual reading. “Abdullah Efendi’nin Rüyalari” (“The Dreams of Abdullah Efendi”) by Ahmet Hamdi Tanpınar is a text that perfectly encapsulates an intertextual reading, due to the way its deep, multi-layered story can be interpreted in many different ways. Tanpınar uses references to the Quran, Bible and Torah, to mythology and to the great works of world literature to underscore the essential theme of his story: the tragedy of the modern individual. The images and symbols embedded in these works are used to discuss the contradictions of an individual who reflects both good & evil, the hero & the commoner, and a fully-formed person & a broken one. Abdullah Efendi represents a personality divided between social norms and ideals as he suffers with his own desires and primal urges, making him a modern tragic hero. The story proceeds in a dream-like atmosphere, itself exposing the tension between this fragmented self that seeks fully-formed completeness. The tragedy of the modern person arises out of this incompatibility of these opposing personalities and the divisions within the individual. But this isn’t a situation unique to Abdullah Efendi. Tanpınar’s references to holy books, mythology and great literary works display the same tragic situation of modern man in the works of the past as well.

Keywords: Ahmet Hamdi Tanpınar, “The Dreams of Abdullah Efendi”, intertextuality, psychoanalysis, modern individual.

Giriş

Düşünsel bir etkinlik olarak edebiyat eleştirisi, en büyük dönüşümlerinden birini, hiç şüphesiz, yirminci yüzyıl başlarında geçirir. Yüzyıl başında, İsviçreli dilbilimci Ferdinand de Saussure’ün yürüttüğü çalışmalarla şekillenmeye başlayan “yapısalcı” yaklaşım dilbilimden edebiyata intikal edip edebiyat eleştirisini metne odaklanmaya götürür. Edebiyat eleştirisi “metin odaklı” bir etkinliktir artık. Bu, o güne kadar eleştiride göz önünde bulundurulmuş bir çok unsurun, en çok da eserin sahibi olan yazara ilişkin pek çok verinin geri plana itilmesi anlamına gelir. “Tanrısal ilhamla donatılmış yazar” figürü ortadan kalkmış, metin yazarın gölgesinden çıkmıştır. Eleştiride inceleme nesnesi, örneğin yazarın hayatının esere nasıl aksettiği değildir de, metnin kendisidir. Herhangi bir yazınsal metin, ancak kendinden önce yazılmış, kendini çevreleyen diğer metinlerle bir arada düşünüldüğünde anlam kazanır, çünkü metinler o güne gelene dek birbirini doğurmuştur. Bu yazıda, yukarıdaki görüşlerden yola çıkılarak, Ahmet Hamdi Tanpınar’ın “Abdullah Efendi’nin Rüyaları” adlı hikâyesi ilişki kurduğu diğer metinlerle bir arada okunacak, hikâyedeki metinlerarası öğelerinin envanteri çıkarılacak ve söz konusu öğelerin metne anlamsal açıdan ne tür bir katkı sunduğu ortaya konacaktır.

“Abdullah Efendi’nin Rüyaları”, başkarakter Abdullah Efendi’yi bir düş atmosferinde okurun karşısına çıkarır. Abdullah Efendi’nin içinde devindiği düş, hayra yorulamayacak kadar karanlık ve çirkimsizdir. Okur Abdullah Efendi’yi ilkin bir lokantada geçen akşam yemeği sahnesinde görür. Bu sahneyi Abdullah Efendi ve arkadaşlarının birlikte gittiği iki ayrı genelev sahnesi izler. Hikâyenin bir sonraki mekânı, Abdullah Efendi’nin gece karanlığında arşınladığı ve insanın/insanlığın kösnül yüzüyle karşılaştığı sokaklar olur. Son sahnedeysen Abdullah Efendi, kurtuluş umuduyla kendini bir eve atar ancak umduğunu bulamaz. Bu sahneler, Abdullah Efendi’nin yaşadığı kâbusun aşamalarını gösterir. Abdullah Efendi hikâye boyunca tedirgin edici ve boğucu bir kâbus içinde devinirken, bu kâbus atmosferi birbirinden farklı metinlerarası girdilerle beslenerek okura aktarılır.

Freud’un Psişik Aygıtı

Abdullah Efendi hikâyenin hemen başında bir “küçük insan” olarak resmedilir: Kendi dünyasında yaşar. İçine kapanıktır, siliktir. Topluluk içinde sivrilmek istemez. Kendi köşesinde kalmayı yeğler. Ancak arkadaşlarıyla birlikte gittiği lokantanın afrodizyak havası onu kabuğundan çıkarır. İçkinin de etkisiyle dili çözülür, konuşup gülmeye başlar. Fakat bu, Abdullah Efendi için hiç de alışıldık bir durum değildir. Tedirgindir. Gelgitler yaşar: Hem

kendini masanın esrik havasına bırakmak ister, hem de ayaklarını yere basmaya mecbur hisseder. Bu inişli çıkışlı ruh hali hikâyede şöyle betimlenir:

Hakikatte Abdullah Efendi, ömürlerinin sonuna kadar kendileri olmaktan kurtulamayan, nefislerini bir ân bile unutmayan, etrafındaki havaya kendilerini en fazla bıraktıkları zaman bile, içlerinde, tıpkı alt katta geçen bütün şeyleri merakla takip eden bir üst kat kiracısı gibi köşesinde gizli, mütecessis, gayri memnun ve zalim ikinci bir şahsın mevcudiyetini, onun zehirli tebessümünü, inkâr ve istihfaftan hoşlanan gururunu ve her ân için ruhu insafsız bir muhasebeye davet edişini duyan insanlardan biriydi. Ah bu ikinci Abdullah Efendi, bu üst kat sâkini... Hayır, o kiracı değil, evin asıl sahibi, efendisi, hükümranıydı. Zavallı Abdullah Efendi bu sessiz seyircinin bakışları altında hayatının her lezzetinin birdenbire zehir kesildiğini bütün ömrünce görecekti.¹

Buna göre altlı üstlü oturan iki Abdullah Efendi vardır: Üst katta oturan Abdullah Efendi, alt katta neler olduğunu merak eder. Alaycı ve yargılayıcı bakışlarla alt katta oturan Abdullah Efendi'yi izler. Üst kat sakini, evin asıl sahibidir. Kuralları o koyar. Bu altlı üstlü oturan Abdullah Efendiler imgesi aracılığıyla hikâyeye Sigmund Freud'un "psişik aygıt" a ilişkin açıklamalarını yeniden yazar. Hatırlatmak gerekirse, Freud'un Türkçeye "İd", "Ben" ve "Üst Ben" olarak çevrilen kavramları insanın psişik yapısının üç katmanlı olduğuna işaret eder. En altta bilinçdışı itkilerin kökeninde yer alan "İd", en üstte kültürel faktörlerin içselleştirilmesiyle ortaya çıkan "Üst Ben", bu ikisi arasında da kendine yer arayan "Ben" vardır.² Hikâyede de Abdullah Efendi'nin ruhsal yapısının çok katlı bir bina içinde bir arada yaşayan farklı kişiliklerden oluştuğu söylenir. Bu bağlamda, üst kat sakini olan Abdullah Efendi yasa ve yasakları temsil eden "Üst Ben" i, alt kat sakini olan Abdullah Efendi ise, arzuların temsilcisi olan "İd" i simgeler. Dolayısıyla Abdullah Efendi, "İd" ile "Üst Ben" arasında sıkışmış ve varlık alanı neredeyse ortadan kalkmış bir "Ben" e sahiptir. "Ben" in alanından çalarak genişleyen ve büyüyen "İd" iyle "Üst Ben" i arasında sonsuz bir salınım içinde kıvrılmaktadır.

1 Ahmet Hamdi Tanpınar, "Abdullah Efendi'nin Rüyalari," *Seçmeler 2* haz. Enis Batur (İstanbul: YKY, 1992), 77.

2 Bkz. Saffet Murat Tura, *Freud'dan Lacan'a Psikanaliz* (İstanbul: Metis Yayınları, 1996), 45-46.

Sisyphos'un Geri Dönüşü

Hikâye Freud'un ardından Sisyphos'a da gönderme yapar. Abdullah Efendi, arkadaşlarıyla birlikte lokantada yemek yerken bakışları karşı masada oturan çiftlerden birine takılır. İlk bakışta “sıradan” izlenimi veren çiftin ilişkisinde oldukça sıra dışı bir taraf vardır: Erkek sevgilisine her dokunduğunda sevgilisi ortadan kaybolur, elini geri çektiğindeyse geri gelir. İlişkideki tensel teması sekteye uğratan, hatta sıfıra indiren bu durum, anlatıcı tarafından erkeğin kişisel trajedisi olarak sunulur ve Sisyphos mitine gönderme yapılarak aktarılır:

Hiçbir sefalet, hiçbir hastalık, hiçbir işkence; sevdiği kadını her an yeni baştan kendi arzusunun ateşiyle ve ilk kımıldanışta bir yığın kül olmak için, yaratmaya mecbur olan bu zavallının azabıyla kıyas edilemezdi. Gayri ihtiyarî, kadim efsanenin bütün ebediyet boyunca, cehennemde hep aynı kızgın kaya parçasını dik bir yokuşa ite kaka sürüp taşımaya mahkûm ettiği kahramanı düşündü, ve insan talihinin zalim imkânları karşısında ürpere ürpere bu manzarayı üst üste birkaç defa daha seyretti; (...).³

Böylece “kadim efsane” ifadesiyle erkeğin trajedisi ve Yunan-Roma mitolojisinin önemli figürlerinden Sisyphos'un yazgısı arasında bir paralellik kurulur. Açmak gerekirse, ölüme mahkûm edilen Sisyphos aklını kullanarak tanrıları aldatmış ve Ölüler Ülkesi'nden kaçmıştır. Ama yaptığı yanına kâr kalmaz. Ölüler Ülkesi tanrıları onu bulup cezalandırır. Cezası bir kayayı sonsuza dek taşımaktır. Sisyphos bu kayayı bir dağın tepesine kadar çıkarmaya çalışır. Ancak hedefe her yaklaştığında taş yine aşağı düşer.⁴ Dokunuşlarıyla sevgilisinin yok olmasına ve “Anka Kuşu” gibi kendi küllerinden yeniden doğmasına neden olan, bunu bildiği için arzularına ket vuran, arzuyla yasa/yasak arasında bocalayan ve yasayı her ihlal ettiğinde bunun cezasını çeken erkek de Abdullah Efendi'ye Sisyphos'u hatırlatır. Sevgili burada ulaşılamayan arzu nesnesidir. Bir başka deyişle, sevgili her ne kadar arzulansa da ulaşılamayacak bir varlık olarak görülür. “İd” ile “Üst Ben” i arasında gidip gelen Abdullah Efendi için ilkel dürtülerinin bir yansıması olan arzularına ulaşmak bir cezayı da beraberinde getirir. Sisyphos ile ortak yönleri, her ikisinin de anlamsızlıkla yüklü bir cezaya çarptırılmış olmalarıdır. Cezadaki ortak felaketlerden biri de tekrardır. Hem Abdullah Efendi hem Sisyphos aynı eylemi tekrar etmek fakat bu eylemden bir sonuç alamamakla cezalandırılmıştır. Sürekli tekrar edilen bir eylem sonucunda arzularına ulaşamamak Abdullah Efendi'yi anlamsızlıkla karşı karşıya bırakır.

3 Tanpınar, *a.g.e.*, 83.

4 Colette Estin ve Hélène Laporte, *Yunan ve Roma Mitolojisi*, çev. Musa Eran (Ankara: Tübitak, 2005), 198.

Vahdet-i Vücut ve Bütüncül Kimlik Arayışı

Hikâyedeki diğer bir metinlerarası ilişkiyse, Abdullah Efendi'nin kimlik arayışıyla tasavvuftaki birlik arayışı arasında kurulan paralelliktir. Birlik arayışı; üst ben ve id arasında bir bütünlük kuramayan, arzusuyla yasa/yasak arasında gidip gelen Abdullah Efendi'nin bu zıtlıkların yarattığı gerilimin üstesinden gelme çabasını ifade eder. Abdullah Efendi, içinde devindiği kâbusun nedenlerini arar ve kendi kendine “bunlar neden benim başıma geldi” diye sorarken, anlatıcı onunla ilgili şu yorumu yapar:

Yavaş yavaş bu gecenin garip talihini sezmeye başlamış ve ondan ürkmüştü. Bununla beraber ne rüyalarında, ne de bugün tesadüf ettiği rakamlarda böyle bir âkıbeti haber veren bir şey yoktu. Gelirken bindiği otomobilin numarasını hatırladı: 1873. Rakamları mutlak kıymetleriyle tekrar topladı. Hepsini 19 ediyordu. 1+9=10. Sıfırı atıyordu. Elde kalan birdi; 1 onun çok iyi bir rakamıydı, evvelâ tekti ve sonra vahdetin ve vahdaniyetin rakamıydı.⁵

Abdullah Efendi yine rakamlarla ilgili olarak hikâyenin başka bir bölümünde “‘Tam bir rakam olmak, tam bir rakam... Ah, ne saadet yarabbi!’ (...)” diye içinden geçirir.⁶ Sayılara özel bir anlam yükler. Ona göre kimi rakamlar iyi, kimileriye kötü talihe işaret eder. Yukarıda geçen “1” rakamı da, tasavvuf felsefesinde vahdet, yani “birlik, Allah’ın birliği” demektir.⁷ Kesret âleminden kurtulup vahdete ulaşmayı, Allah’la “bir” olmayı ifade eder.⁸ Hikâyedeyse, gönderme yaptığı tasavvufi boyut kadar, Abdullah Efendi’nin kimlik bölünmesini telafi etme çabalarına da işaret eder. Edebiyat araştırmacısı Nurdan Gürbilek, Tanpınar karakterlerinin genel bir özelliği olan “bütüncül bir kimlik arayışı”ndan söz ederken bunun “Abdullah Efendi’nin Rüyaları”nda “taksim edilmemiş, kesirlere ayrılmamış bir ‘tam’ rakam olma hayali” şeklinde ortaya çıktığını savunur.⁹ Dolayısıyla Abdullah Efendi’nin rakamlarla kurduğu saplantılı ilişki, yaşadığı kişilik bölünmesini aşma çabasının işaretidir.

5 Tanpınar, *a.g.e.*, 84.

6 *A.g.e.*, 103.

7 İskender Pala, *Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü* (İstanbul: Kapı Yay., 2005), 469.

8 Süleyman Uludağ, *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü* (İstanbul: Kabaıcı Yay, 2002), 363

9 Nurdan Gürbilek, *Kör Ayna Kayıp Şark: Edebiyat ve Endişe*, (İstanbul: Metis, 2004), 114.

Aynalardaki Öteki

Aynı noktadan devam etmek gerekirse hikâyedeki “ayna” motifi de, yine Abdullah Efendi’nin kimlik bölünmesine gönderme yapar. Anlatıcı Abdullah Efendi için şöyle der:

Ve bu derinlik sanki karşı karşıya konmuş iki ayna gibi bakışlarının takıldığı her şeyi bir sonsuzluk içinde çoğaltıyordu. Şüphesiz bu hususiyet yüzünden olacak, şimdi bizzat kendisini üç adım önünde görüyor ve her an tekrarladığı mütereddit hareketlerle ikizleşen hüviyetlerinden hangisinin asıl hakikisi olduğunu anlamaya çalışıyordu.¹⁰

Karşılıklı duran aynalar içinde kendine bakan Abdullah Efendi, benliğinin bölünüp çoğaldığını düşünür. Bunlardan hangisinin asıl benliği olduğunu bulmaya çalışır. Burada aynanın işlevi benliği parçalamasıdır. Hikâyenin ilerleyen bölümlerinde ayna bu işlevini sürdürür: Abdullah Efendi, “tıpkı çerçevesi içinde tuz buz olmuş bir aynada akseden bir vücut gibi nâmütenahi zerrelere ayrılmıştı[r].”¹¹ Hikâyenin son bölümlerindeyse girdiği evin odalarının “hepsinin duvarlarında o içeriye ayak atar atmaz cilâlanmış gümüş parıltısı birdenbire sanki bir beddua veya tılsımla bulunan büyük, geniş aynalar vardı[r].”¹² Yine aynı bölümde Abdullah Efendi’ye dair şu değerlendirme yapılır: “Fakat bu acayip gecede, bu ıssız evde o kadar mutlak bir boşluktan sonra, zembereği kırılmış bir eski saat gibi, bu aynaların birden bire bu kadar çıplak ve zalim hakikati birbiri ardınca oraya atmasına tahammül edemiyordu.”¹³ Dolayısıyla hikâyenin sonlarına doğru ayna hakikatin çirkin, soğuk ve ürpertici yüzünü gösterme işleviyle öne çıkar. Bu hakikat aynı zamanda Abdullah Efendi’nin parçalanmış benliğinin kendisi tarafından fark edilmesidir. Bu açıdan hikayedeki aynayı Jung’un ayna kavramıyla birlikte düşünebiliriz. Jung’a göre aynaya bakan kişi topluma gösterdiği tarafı olan “persona”nın ya da kamusal yüzünün altında yatan gerçek yüzünü görür.¹⁴ Abdullah Efendi’nin de gördüğü kendinden bile saklamaya çalıştığı “öteki yüzü”dür.

Bu bağlamda “Abdullah Efendi’nin Rüyaları”nda ayna, tıpkı Robert Louis Stevenson’ın *Dr. Jekyll ve Bay Hyde* adlı romanında, ya da Oscar Wilde’in *Dorian Gray’in Portresi*’nde olduğu gibi, öznenin “öteki” sini yansıtmak için kullanılır. Öteki, öznenin ortaya

10 Tanpınar, *a.g.e.*, 85.

11 *A.g.e.*, 103.

12 *A.g.e.*, 106.

13 *A.g.e.*, 106.

14 Carl Gustav Jung, *The Integration of the Personality*, çev. Stanley Dell (London: Routledge & Kegan Paul, 1950), 69

çıkması istenmeyen karanlık tarafıdır.¹⁵ Özneyi tehdit eder, hatta ortadan kaldırmaya çalışır. Bu yüzden de endişe ve huzursuzluk kaynağıdır.

Gölünç ve Geç Kalmış Kahramanlar

Hikâyenin metinlerarası ilişkiler bakımından en yoğun bölümlerinden birisi de, Abdullah Efendi'nin kendi cenazesinde okumayı tasarladığı konuşmayı kaleme aldığı sahnedir. Abdullah Efendi bir kimlik bölünmesine uğradıktan sonra, "asıl" benliğini, arkadaşlarıyla birlikte yemek yediği lokantada unutmuş; burada çıkan yangın, Abdullah Efendi'nin bu asıl benliğinin yanarak ölmesine neden olmuştur. Abdullah Efendi, derin bir sarsıntının ardından ölen benliğinin cenazesinde konuşma yapmak üzere kaleme-kâğıda sarılır. Konuşma yapmak bir gerekliliktir, çünkü yaşamı beklenmedik bir biçimde sonlanmış, ne yaşarken ne de ölürken kendini etrafındaki insanlara ifade edememiştir. İş, hayatta kalan Abdullah Efendi'ye düşer. Konuşmanın en vurucu yerlerinden biri şöyledir:

[Abdullah Efendi'nin] Talihi küçük bir vodvil muharririydi. Fakat o bu vodvili bir Sofokles veya Shakespeare tiyatrosu imiş gibi ciddî ve muhtarip yaşadı. Onun için hayatı dışarıdan gülünç ve iç tarafından büyük ve azametliydi. Bilmem farkına varıyor musunuz? Hepimizin seyrederken o kadar güldüğümüz ve eğlendiğimiz Sekizinci veya cinsinden bir piyeste ciddiyetle rol almış bir Kral Oidipus veya Antigone, yahut Othello tasavvur edin. İşte zavallı Abdullah'ın hayatı...¹⁶

Dolayısıyla Abdullah Efendi, küçük ve önemsiz dünyasını gereğinden fazla ciddiye alır. Bir yanılsama içindedir, çünkü kendisine dair yarattığı imgelerin gerçek hayatta karşılıkları yoktur. Kaderi bir vodvil yazarı tarafından kaleme alınsa da o, soylu bir tragedya kahramanı (bir Kral Oidipus, bir Antigone, bir Othello) gibi davranmaya çalışır. Hayatı ve kendisiyle ilgili ideallere ulaşamamış, "talih" onu ızdıraplar içinde bırakmıştır. Olmak istediği yerle bulunduğu konum bambaşkadır. Tıpkı tragedyalarda olduğu gibi "talih" i önünde büyük bir engeldir. Bu açıdan kendini tragedya kahramanlarına benzetir. Bu açıdan Oğuz Atay'ın *Tutunamayanlar* adlı romanında "hayatım, ciddiye alınmasını istediğim bir oyundu" diyen Selim Işık gibi Abdullah

15 Rosemary Jackson, *Fantasy: Literature of Subversion* (London and New York: Routledge, 2003), 45.

16 Tanpınar, *a.g.e.*, 96.

Efendi de, içine itildiği hafif komedyanın ağırbaşlı bir tragedya gibi görülmesini, kısacası çektiği ruh azabının ciddiye alınmasını arzular.¹⁷

Abdullah Efendi konuşma metninde, Sofokles ve Shakespeare'in yanı sıra üçüncü bir yazardan daha bahseder: Cervantes. Anlatıcı şöyle der: “Acaba Cervantes’ten ve Don Kişot’tan bahsetmeli miydi, ne lüzumu vardı? Kısa kesmek daha iyi idi.”¹⁸ Burada Abdullah Efendi kendini Oidipus, Antigone ve Othello’dan sonra Don Kişot’la özdeşleştirir. Peki, kimdir Don Kişot? Nurdan Gürbilek’e göre Don Kişot, “kitabî arzusun esiri” olan bir karakterdir: Kendini okuduğu kitaplardaki kahramanlarla özdeşleştirir ve onlar gibi olmaya çalışır.¹⁹ Ancak çabaları sonuçsuz kalır, çünkü “geç kalmış” bir karakterdir: Okuduğu şövalye hikâyelerinin çağı çoktan geçmiştir. Bu hikâyelerin gerçek hayatta karşılığı olmadığı gibi, şövalye olmaya kalkışan Don Kişot’un da gerçek hayatta izdüşümü yoktur. Kurmaya çalıştığı imge boşluğa düştüğü için her an karikatüre dönüşme tehlikesiyle karşı karşıyadır. Bu bağlamda, Abdullah Efendi kendisini Don Kişot’la özdeşleştirirken eylemlerinin nafîle, geç kalmış varlığının boş olduğunu dile getirir.

Sardanapalus: Cümbüş mü, Kıyamet mi?

Hikâye, metinlerarası ilişkiler çerçevesinde Sardanapalus anlatısıyla da bağlantı kurar. Hatırlatmak gerekirse Sardanapalus (ya da Asur-bani-pal), Yunan efsanesine göre Asur’un son büyük hükümdarıdır. Mitolojide “efemine” olmasıyla ve bir kuşatma sırasında direnemeyeceğini anlayıp kendisiyle beraber tüm tebaasını ve ülkesini yok etmesiyle temsil edilir.²⁰ Sardanapalus, lükse ve zevke aşırı düşkünlüğüyle bilinir. Giyinişi ve davranışları ve ses tonuyla kadınlara özenir, günlerini ip eğirerek ve kumaş dokuyarak geçirir.²¹ Abdullah Efendi de, kendi cenazesinde okumak üzere hazırladığı konuşmayı tamamladıktan sonra, ferahlamak için kendini sokaklara vurur. Ancak gördüğü manzara onu ferahlatmak yerine, ürkütücü bir karabasanın içine sokar. Sokaklarda özlemini çektiği huzur ve sükûnetten eser yoktur, etraftaki hiçbir şey güven vermez. Aksine her yer harap ve sefildir. Sokaktaki hayvanlar tüyler ürperticidir. İnsanlarsa bu karabasanın içinde en karanlık yönleriyle var olurlar: Kimileri uluorta cinayet işler, kimileriye çiftleşir.

17 Oğuz Atay, *Tutunamayanlar* (İstanbul: İletişim Yayınları, 1999), 31.

18 Tanpınar, *a.g.e.*, 97.

19 Gürbilek, *a.g.e.*, 164.

20 *Encycloaedia Britannica*’dan aktaran İnci Enginün, “Byron ve Hâmid’in *Sardanapal* Piyesleri Üzerine Mukayeseli Bir Araştırma,” *Mukayeseli Edebiyat* (İstanbul: Dergâh Yayınları, 1999), 78.

21 *Ana Britannica: Genel Kültür Ansiklopedisi*, s.v. “Sardanapalus”

Cinayetden ve cinsellikten alınan hazların birbirine karıştığı, herkesin suça ve günaha ortaklık ettiği bu ortam, anlatıcıya göre “emsali ancak bazı ortaçağ kabartmalarında veya şimal ressamalarının tablolarında görülen, hayalî, zalim ve çılgınca bir mahşer halini”²² düşündürür. Kıyameti anımsatan bu atmosferde sağduyu üzerine kurulu “uygarlık” düşüncesinden eser yoktur. Tam bu noktada şöyle denir: “Hangi münkârız ve kanlı Roma, son günlerini eğlendirmek için bu sarhoş tenlerin ziyafetini hazırlamış, yahut hangi talih Abdullah Efendi’nin karşısına birdenbire bu Sardanapal cümbüşünü çıkartmıştı?”²³ Dolayısıyla Sardanapalus, insanın en karanlık ve kötücül yanlarının su yüzüne çıktığı ortamda anılır. Metinde “cümbüş” kelimesi geçse de, bu, apaçık bir kıyamet halidir. Sardanapalus, “Abdullah Efendi’nin Rüyaları” nda akıl ve sağduyu yitimi, delirme ve kıyamet kavramlarıyla özdeşleştirilir.

Aydınlık ve Karanlık

Kıyamet atmosferi, hikâyenin tamamına hâkimdir. Abdullah Efendi bu kösnül âlemden çıkış umudunu aydınlık-karanlık karşıtlığıyla dile getirir. Hikâyede geçen gece ve karanlık sözcükleri, Abdullah Efendi’yi boğan karabasanı temsil ederken gündüz, güneş, aydınlık ve ışık sözcükleriye kurtuluşu ve ferahlığı simgeler. Abdullah Efendi, “güneş, Yarabbim güneş!” diye bağırır;²⁴ “kim bilir belki güneş doğunca bu işkence de biter” diye ümit eder;²⁵ “ah bir sabah olsa, bu uğursuz gece, hayal, hakikat, kendinden gelen her şeyi beraberinde alıp götürse, ben yine iki ile ikinin dört ettiği dünyada kendimi bulsam...” diye hayaller kurar;²⁶ “bu zifirî karanlık bir tarafından delinse, güneş, ay, yıldız ışığı, ecinni gözü, her ne olursa olsun biraz ışık gelse, tanıdığım bir şeyler görsem...” diye yalvarır.²⁷ Ancak bunların hiçbiri gerçekleşmez. Abdullah Efendi hikâyenin sonlarında kendini, her şeyin yabancı görüldüğü bir karanlık ve boşluk içinde bulur: “Bu taş kadar katı karanlık her hayali siliyordu. Onun hüküm sürdüğü yerde bir şey hatırlamak, bir şeye bağlanmak imkânsızdı.”²⁸ İçinden çıkmak için çabalasa da, bu katı karanlık Abdullah Efendi’nin saplandığı son bataklık olur.

Abdullah Efendi’nin ışığa duyduğu özlem, okuru tek tanrılı dinlerin kutsal kitaplarına, özellikle de Tevrat’a götürür. Tevrat şöyle başlar:

22 Tanpınar, *a.g.e.*, 100.

23 Tanpınar, *a.g.e.*, 101.

24 Tanpınar, *a.g.e.*, 93.

25 *A.g.e.*, 102.

26 *A.g.e.*, 102-103.

27 *A.g.e.*, 105.

28 *A.g.e.*, 105.

BAP 1

Başlangıçta Allah gökleri ve yeri yarattı. Ve yer ıssız ve boştu; ve enginin yüzü üzerinde karanlık vardı; ve Allahın Ruhu suların yüzü üzerinde hareket ediyordu. Ve Allah dedi: Işık olsun; ve ışık oldu. Ve Allah ışığın iyi olduğunu gördü; ve Allah ışığı karanlıktan ayırdı. Ve Allah ışığa Gündüz, ve karanlığa Gece, dedi. Ve akşam oldu ve sabah oldu, bir gün.²⁹

Tevrat'ın daha ilk cümlelerinde açıkça ortaya konulan bir karşıtlıktır ışık-karanlık ve gece-gündüz. İyiye ışık ve gündüzle, kötülüğe ise karanlık ve geceyle temsil edilir. Tanrı'nın ışığın iyi olduğunu görmesi, ışığı karanlıktan ayırması bunu işaret eder. Bu bağlamda Abdullah Efendi de, ışığı ve ışığın birincil kaynağı olan güneşi ararken, aslında, tanrısal iyiliğin kötülüğe galip gelmesini dilemektedir. Onun için tek kurtuluş yolu budur. Hikâye, kötülükten kurtulma yolu olarak insanoğlunun düşlediği en eski kaynağa, yani tanrısal ışığa gönderme yaparak Tevrat ile metinlerarası bir ilişki kurar.

Âb-ı Hayât'ın Peşinde

Su ve susuzluk da hikâyenin temel metinlerarası öğelerdendir. Susuzluğun pençesinde kıvranan ve içecek su arayan Abdullah Efendi, aradığı suyu hikâyenin son bölümünde bulur: “Koyu lâcivert örtülü masanın üstünde billûr sürâhi, imkânsız derecede koyu kadife bir arşın ortasında bir güneş gibi parlıyordu.”³⁰ Bu tablodan yola çıkarak, Abdullah Efendi'nin bulduğu suyun “içeni ölümsüzlüğe kavuşturduğuna inanılan efsanevî su” yani âb-ı hayât olduğu söylenebilir,³¹ çünkü Abdullah Efendi'nin suyu bulduğu sahneyle âb-ı hayât efsanesi arasında belirgin benzerlikler vardır: Her ikisinde de “karanlıklar ülkesinde hayat suyunu arama” motifi görülür. Hızır ve İskender âb-ı hayâtı bulmak için karanlıklar ülkesine gider, Abdullah Efendi de aradığı suyu karanlık bir boşluğun içinde bulur. Âb-ı hayât gibi Abdullah Efendi'nin bulduğu su da, nurlar içindedir ve ışık saçmaktadır. Abdullah Efendi suya uzandığında, yedi-sekiz yaşlarında hasta bir çocuğun kendisine yaklaştığını görür. Çocuk ona bu suyun içmek için değil, seyretmek için olduğunu söyler ve içmemesi için yalvarır. Burada Abdullah Efendi-çocuk ikilisi İskender-Hızır ikilisiyle yer değiştirmiş gibidir. Ancak İskender'le Hızır'ın hikâyesinden

29 *Kitabı Mukaddes: Eski ve Yeni Ahit* (İstanbul: Kitabı Mukaddes Şirketi, 1949), s.1.

30 Tanpınar, *a.g.e.*, 107.

31 Ahmet Yaşar Ocak, “Âb-ı Hayât,” *İslam Ansiklopedisi*, c.1 (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1988), 1.

farklı olarak, ne Abdullah Efendi, ne de çocuk bu sudan içer, çünkü çocuk, Abdullah Efendi'ye güvenmez, sürahiye korku ve hasetle pencereden aşağı atarak yok eder. Böylece Abdullah Efendi ölümsüzlüğü elinden kaçıran İskender'in durumuna düşer.

Abdullah Efendi'nin tamlık hayali de pencereden aşağı fırlatılan sürahiyle birlikte yok olur, çünkü “âb-ı hayât, vahdet sırrına ermek” demektir.³² Carl Gustav Jung da âb-ı hayâtı içen Hızır'ın Öz-Ben'in simgesi olduğunu belirtir.³³ Buna göre suyu içemeyen Abdullah Efendi, vahdete kavuşamaz, parçalanmış benliğini bütünleyemez. Hikâyenin son cümlesi bu bağlamda oldukça anlamlıdır. Çocuk billur sürahiye pencereden attıktan sonra Abdullah Efendi suyun nereye gittiğini görmek için aşağıya bakar, ama “kendisi” dışında hiçbir şey göremez: “Sadece son derece muhtarip ve yorgun halli bir adamın ağır adımlarla köşeyi döndüğünü gördü. Ona böyle geldi ki bu kendisi, yani Abdullah Efendi idi.”³⁴ Dolayısıyla Abdullah Efendi hikâyenin sonunda parçalanmış benliğiyle baş başa kalır.

Sonuç

“Abdullah Efendi'nin Rüyalari” hikâyesi gerek gönderme yaptığı metinler gerekse metnin metaforik ve çok katmanlı yapısı dolayısıyla açık uçlu bir metindir. Ancak buraya kadar tespit edilen metinlerarası ilişkilerden yola çıkarak hikâyenin temel sorunsalının modern bireyin trajedisi olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Ahmet Hamdi Tanpınar kutsal kitaplara, mitolojiye, dünya edebiyatının tanınmış eserlerine göndermeler yaparak iyilik-kötülük, tamlık/bütünlük-parçalanmışlık ve tamlığın imkansızlığını, kahraman olmak-sıradan bir birey olmak arasındaki karşıtlığı işlemektedir. Abdullah Efendi arzuları, ilkel dürtüleri ile toplumsal normlar, idealler arasında bölünmüştür. Kişiliğindeki bu bölünme ve çektiği ızdırıp nedeniyle kendini bir tragedya kahramanı gibi hisseder ve öyle yaşar. Ancak esasında o arkadaşlarıyla meyhaneye gidip dertlerini unutmayı özleyen sıradan bir insandan başkası değildir. Hikâyedeki rüya atmosferi bu parçalanmışlıkla tamlık arayışının gerilimini yansıtır.

Metinlerarasılık, kurmaca metinleri kendisinden önce yazılmış metinlerle ilişki içinde okumamızı sağlar. Her metin, kendinden önceki metinlerden parçalar taşıdığına göre, bu parçaları ortaya çıkarmak ve yorumlamak, böylece metne anlamını vermek yazardan çok okurun işlevidir. Okur tarafından bulunan her yeni metinlerarası ilişkide, metnin anlamı yeniden üretilir. Bu açıdan bu hikâyede gösterilen metinlerarası ilişkilerden yola çıkılarak yapılacak okuma açık uçludur. Bu envanter çalışması ve bu bağlamda yapılan okuma alternatif

32 Âmil Çelebioğlu, “Edebiyat,” *İslam Ansiklopedisi*, c.1 (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1988), 3.

33 Dursun Ali Tökel, *Divan Şiirinde Mitolojik Unsurlar: Şahıslar Mitolojisi* (Ankara: Akçağ, 2000), 368.

34 Tanpınar, *a.g.e.*, 109.

okumalardan sadece biridir. “Abdullah Efendi’nin Rüyaları” derinlikli ve çok katmanlı yapısıyla okurları farklı okumalara çağırmaya devam etmektedir.

Kaynakça

- “Sardanapalus.” *Ana Britannica: Genel Kültür Ansiklopedisi* içinde. 22 cilt. İstanbul: Ana Yayıncılık. 2004.
- Atay, Oğuz. *Tutunamayanlar*. İstanbul: İletişim Yayınları, 1999.
- Çelebioğlu, Âmil. “Edebiyat.” *İslam Ansiklopedisi*, c.1. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1988.
- Enginün, İnci. “Eşber ve Sardanapal Hakkında.” *Abdülhak Hâmid Tarhan Tiyatroları 4: Eşber/Sardanapal*. İstanbul: Dergâh Yayınları, 2000.
- Enginün, İnci. “Byron ve Hâmid’in *Sardanapal* Piyesleri Üzerine Mukayeseli Bir Araştırma.” *Mukayeseli Edebiyat*. İstanbul: Dergâh Yayınları, 1999.
- Estin, Colette ve Hélène Laporte. *Yunan ve Roma Mitolojisi*. çev. Musa Eran. Ankara: Tübitak, 2005.
- Gürbilek, Nurdan. *Kör Ayna Kayıp Şark: Edebiyat ve Endişe*. İstanbul: Metis, 2004.
- Kitabı Mukaddes: Eski ve Yeni Ahit*. İstanbul: Kitabı Mukaddes Şirketi, 1949.
- Jackson, Rosemary. *Fantasy: Literature of Subversion*. London and NewYork: Routledge, 2003.
- Ocak, Ahmet Yaşar. “Âb-ı Hayât.” *İslam Ansiklopedisi*, c.1. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1988.
- Pala, İskender. *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*. İstanbul: Kapı Yayınları, 2005.
- Tanpınar, Ahmet Hamdi. “Abdullah Efendi’nin Rüyalari.” *Seçmeler*. haz. Enis Batur. İstanbul: YKY, 1992.
- Tökel, Dursun Ali. *Divan Şiirinde Mitolojik Unsurlar: Şahıslar Mitolojisi*. Ankara: Akçağ, 2000.
- Tura, Saffet Murat. *Freud’dan Lacan’a Psikanaliz*. İstanbul: Metis Yayınları, 1996.
- Uludağ, Süleyman. *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Kabalcı Yayınevi, 2002.
- Jung, Carl Gustav. *The Integration of Personality*. Çeviren Stanley Dell. London: Routledge & Kegan Paul, 1950.

ABOUT THE AUTHORS

Eda Dedebaş Dünder is an Assistant Professor of English at Boğaziçi University. She received her PhD in Comparative Literature from University of Connecticut. Her book manuscript *Adapting Shahrazad's Odyssey: The Female Wanderer and Storyteller in Victorian and Contemporary Middle Eastern Literature* was published by Peter Lang in 2015. She is currently working on her second manuscript on contemporary human rights drama. Her area of interests are human rights theatre and women's writing.

Burcu Kayışçı Akkoyun graduated from the Department of Western Languages and Literatures at Boğaziçi University in 2004 and received her MA degree in English literature from the same department in 2007 with a thesis on Ursula K. Le Guin's and Margaret Atwood's dystopian novels. After completing the coursework for PhD and passing the qualifying exam there, she went to Monash University in Melbourne (Australia) to continue her doctoral studies. She completed her PhD in Literary Studies at Monash University in 2015 with a dissertation on the concept of apocalypse entitled “Imagining the End: Comic Perspectives and Critical Spaces”. She is currently teaching academic writing and speaking at Kadir Has University. Her research interests include contemporary literature, utopian and dystopian fiction, narrative theory, and ecocriticism.

Gülfer Göze works at Kadir Has University and is a PhD student in English at Tufts University, Boston. She received both her BA and MA degrees on English Literature from the department of Western Languages and Literatures at Boğaziçi University, where she also worked for four years as a research and teaching assistant. She taught several composition classes and co-taught a literature course at Tufts. She is currently finishing her dissertation entitled “Authorization, Authority, and Authorship: Paratexts in Nineteenth-Century Transatlantic Slave Narratives and Twentieth-Century Post-Colonial Novels”. Her research interests include history of the book, intersections of race, gender, and class in literature, slave narratives, travel literature, world literature among others.

Başak Demirhan received her B.A. (2002) from Boğaziçi University, English Literature Department, her M.A. (2004) and PhD (2010) degrees from Rice University, English Department. During her PhD program she also completed the Graduate Certificate Program in the Study of Women, Gender, and Sexualities. Since 2010 she has been working as a faculty member at the

Western Languages and Literatures Department at Boğaziçi University. Her main areas of interest are the Victorian period, the long eighteenth century, feminism and genre theory, literature and medicine. After completing her PhD dissertation on the illness and nursing narratives in Victorian diaries and novels, she worked on the writings of Harriet Martineau and Henry Mayhew. She teaches courses on the eighteenth-century, Romantic, and Victorian literature as well as feminism and gender theory.

Azer Banu Kemaloğlu is a graduate of Hacettepe University, English Language and Literature in Turkey. She has finished her MA in Rutgers, USA. She completed her PhD on Gender and 19th Century English Novel. Currently she is teaching at Çanakkale Onsekiz Mart University. She is the chief investigator of two TUBİTAK funded projects entitled “From Hostility to Lasting Friendship: Cultural Reflections from the Turkish and Anzac Soldier Diaries and Narratives” (2013-2015) and “Fictional History Writing: Gallipoli Campaign in Contemporary British Commonwealth Novel” (2015-2017). Her recent publication is “Anniversaries and Production of Fiction: Gallipoli” in *War Memory and Commemoration* published by Routledge, 2017. Her research interests are Victorian Novel, Cultural Studies and History/Fiction.

Aişe Handan Konar graduated from the department of Translation Studies at Boğaziçi University. Then with the purpose of studying the history and conceptualization of translation during the Ottoman Empire she pursued her MA at Turkish Language and Literature at Boğaziçi University and submitted her thesis named “Hasan Şu’ûrî Efendi’s Translation of Pend-nâme-i Attâr: Text and Textual Analysis”. Now she’s a Research Assistant and a PhD candidate at the same department and still in the process of writing her PhD thesis titled “A Survey into The Ottoman Tradition of Translation Based on the Findings of Ottoman Poet Biographies”. In addition to her academic studies, she has never detached herself from the practice of translation and has been translating books and articles for various publishers.

Çiğdem Kurt Williams graduated from Istanbul University’s French Language and Literature program in a joint major with theater criticism and dramaturgy program. She completed her Masters at Bosphorus University in Turkish Language and Literature and completed a "cotutelle" joint PhD degree with Strasbourg University and Yıldız Technical University in Translation Studies and Comparative Literature. Now she is currently working as a lecturer in

French at Mimar Sinan Fine Arts University. Her fields of study include the history of translation, comparative literature, and the history of theater.

Semiha Şentürk graduated from Boğaziçi University's Turkish Language and Literature department. She completed her MA degree with the thesis titled *Subjectivity, Language and Narration in Leylâ Erbil's Short Stories* at the same university. She is working as a full-time lecturer at the same university, a position she started after completing her Masters there. She is currently a PhD student at Boğaziçi University, the title of her proposed dissertation is *The Ethics and Aesthetics in Sait Faik Abasıyanık's Fictions*. Her fields of study include modernist literature, narratology, and feminist literature.

www.metafor.boun.edu.tr